

[Starcke.]

afskyelige, tror jeg ikke paa, og jeg bygger det paa, at hvert eneste Menneske, som jeg er kommet i Berøring med, har jeg fundet noget i, som jeg godt kunde lide. Jeg ved positivt, at alle de Mennesker, jeg har været i Berøring med, har en Kreds af Mennesker, som de holder af, som de finder noget godt i, som de sætter Pris paa, og det viser mig, at der er et Grundlag af Godhed i Menneskene, som er et meget solidt Grundlag at bygge paa. I mine unge Aar som Læge var jeg Søndagsvagt-læge i Vesterbros Kvarterer omkring Istedgade og Dannebrogsgade. Jeg glemmer aldrig de Vilkaar, som Menneskene lever under i de Gader. Det er saadanne Steder, hvor Mennesker forkvakles, hvor Forbrydelserne bliver til, hvor de sociale Sygdomme har deres Arne-sted. Og dog har jeg aldrig i mit Liv truffet en Hjælpsomhed mellem Mennesker som i disse Kvarterer, og dette, at alle de Mennesker, som vokser op i vore Proletarkvarterer, ikke en som alle gaar til Grunde, bliver kriminalificerede, bliver ødelagt i deres Sind, er for mig et stærkt Vidnesbyrd om det godes Rod i Mennesket.

Den næste Passus i Indledningen, at det er Folkenes Uvidenhed om andre Folks Skikke og Levevis igennem hele Menneskehedens Historie, som har ligget til Grund for den Mistillid og Mistro mellem Nationerne, som har været Skyld i, at det har udviklet sig til Krig, er der et Gran af Sandhed i; men kun et Gran, for det er ikke Folkenes Uvidenhed om andre Folks Skikke, men det er først og fremmest Folkenes Uvidenhed om Økonomiens Grundlove, om den lille Tabel i Økonomi, hvad der er det væsentlige, og hvad der er det uvæsentlige, om hvad der er det reelle, og hvad der kun er det formelle.

Det ærede Medlem Hr. Stærmose var inde paa den Virksomhed, som Foreningerne „Norden“ har udfoldet for at luge lidt op i Historieundervisningen inden for de skandinaviske og nordiske Folk. Disse Smaaskrifter, som har været udgivet af Foreningerne „Norden“ om omstridte Spørgsmaal i Nordens Historie, anser jeg for at være overordentlig værdifulde, og jeg anser det for at være betydningsfuldt, om noget saadant kunde vokse videre ud over Verden. Men jeg anser det for at være et Detail-

spørgsmaal i Forhold til den enorme Uvidenhed, der hersker om hele det økonomiske Spørgsmaal, om alt det, som er Forudsætningen for Menneskenes Arbejde, for Menneskenes Liv, for Menneskenes Muligheder for at bygge sig et Hjem og en Tilværelse i Selvstændighed.

Den tredie Passus, at den store frygtelige Krig, som nu er endt, var en Krig, der var muliggjort ved Fornægtelse af de demokratiske Grundsætninger og Menneskers Værdighed, Ligeberettigelse og gensidige Respekt, ja, der er jo ogsaa et Gran af Sandhed deri. Der er noget rigtigt deri, men hvad er det, man forstaar ved de demokratiske Grundsætninger, ved Menneskets Værdighed, og hvad forstaar man især ved Ligeberettigelse? Er Ligeberettigelse kun lige Ret til at læse Aviser, lige Ret til at lære ABC og Retskrivning i Skolen, lige Ret til at melde sig ind og ud af Foreninger o. s. v., eller er det en Ligeberettigelse til det, som Gud har givet alle Mennesker, Naturen, dens Rigdomme, dens Velsignelser, saadan som den er en Forudsætning for Menneskene, for Folkeslagene og for Nationernes Liv? Det er det, som er det vigtige ved Spørgsmaalet om Ligeberettigelse, og det er det, som er det vigtige ved Spørgsmaalet om de demokratiske Grundsætninger.

Saa vidt jeg kan se, er der 3 Steder i Verden, hvor Demokratiet har haft sine vigtigste Rødder, det er Oldtidens Hellas, det er Oldtidens Norden, og det er Oldtidens Israel; den Aand, som er slaaet ud fra det gamle Grækenland, fra det gamle Frisind i Norden, fra den gamle Retfærdighedstørst i det jødiske Folk, har samlet sig sammen og har været Styrken i den demokratiske Bevægelse op igennem de sidste Aarhundreder i Europa. Men det, som for mig og for os er noget af det vigtigste ved Demokratiet, er ikke saa meget Udviklingen af Friheden og Udviklingen af Folkestyret som dette at finde, hvad det er, Demokratiet eller Folkestyret skal beskæftige sig med. For det, som i vor Tid, saa vidt vi kan se, er Skavanken ved Demokratiet og Folkestyret, er ikke saa meget det, at der lægges Folkestyret Hindringer i Vejen, som det, at man aldrig har taget op til Undersøgelse, hvad det er, Folket egentlig skal styre, hvor langt Statens Magt gaar, hvor Grænsen gaar imellem det, som tilkommer Staten, og